

КРЪСТАН ДЯНКОВ
КЪМ ЧИТАТЕЛЯ НА ТАЗИ
КНИГА

chitanka.info

На пръсти се броят „трудните“ книги в нашия съвременен цивилизован свят. Читателят обикновено е привикнал още с първите страници да навлезе в пейзажа на една природа или на едно семейство, едва ли не тутакси да усети сюжетната атмосфера и да долови фабулата на новоотгърнатата книга. Така става с повечето литературни произведения. Да се пренесеш в двора на Чорбаджи Марко или да ти бъде показана с нескъпернически щрихи Дългата долина на река Салинас, напомня поканата на гостоприемен домакин да се наставиш по-удобно в креслото, за да чуеш поредния разказ — бивал или небивал, — разгънат плавно, подробно, с необходимия драматизъм, където трябва, и да научиш още нещо за нашите несвършващи истории, преживявания, приключения, та възторгват или трогнат, да добавиш към познанието си за човека още някоя и друга съществена подробност. Но тази книга, уважаеми Читателю, не е от тях. След „Бдение за Финеган“ на Джеймс Джойс „Врява и безумство“ е може би една от най-мъчните книги на световната литература. Има романи като „Кентавърът“ на Ъпдайк например, който с първите си глави издигат пред читателя една особена бариера — дали със сепващия звук на един свършено нов мисловен строй, или с мъглявината на една по-особена митология, — романи, които обаче влекат подире си вниманието и в действителност се оказват традиционно разказани истории за човешки и морални проблеми, с каквито добрата литература от незапомнено време се занимава. „Врява и безумство“ не само сепва и сащисва, не само още с първите си редове сякаш те приканва да я захвърлиш, но като че принуждава да поставиш на самоизпитание своята собствена психична и мнестична цялост. Това не е книга, която може да се „преразкаже“ по жизнеприетия начин или да се резюмира в три страници (иначе защо Фокнър ще си прави труда да пише триста?). Наистина още една семейна драма, още един всепроникващ и типичен Фокнъров скалпелен разрез на една фамилна дегенерация и разпадане, романът е разказ за страстите на безлюбвието и егоцентризма, не се движи по традиционното сюжетно развитие на последователни случки и сцени, а е по-скоро социопсихологично надникване в умовете и чувствата, във взаимодействието между характерите и техните реакции на реалните събития. „Врява и безумство“ се състои от четири части, всяка разказана от отделен герой и от различна гледна точка, в различен ден и от различна душевност. Първата част „става“ в мозъка

на идиота Бенджи Компсън, имбецил по рождение, трийсет и три годишен, на 7 април 1928 година, Велика събота. Неговото умствено развитие е спряло на равнището на недоразвито дете — оня именно безумец, за когото Шекспир намеква през устата на Макбет. Без да притежава никакво чувство за време, Бенджи няма самоасоциативен мисловен процес, за него всичко — и минало, и настояще — са едноединствено цяло. С неговия разказ — а комай всеки ще се съгласи, че да се пише от позицията на един умствен урод съвсем не е проста работа — Фокнър успява да нахвърли общите, объркани и разнопосочни петна на целия си сюжет (и уж за да ни улесни, сменя шрифта от редовен на курсив при всяка промяна във времето). Като в гъста мъгла тук се появяват и изчезват лица и несвързани събития, чието постепенно проясняване ще започне в следващите части. Втората следи потока на съзнанието у брата на Бенджи, Куентин, на 2 юни 1910 година, когато Куентин се самоубива. Третият брат, Джейсън, разказва третата част — времето е отново „днес“, 6 април 1928-ма, Велики петък. Четвъртата, разказана от позицията на външен наблюдател, описва събитията на Великден, 8 април. Сега вече мъглата се разпръсква напълно, безформените форми започват да се сгъстяват в истински хора от плът и кръв и читателят не може да не усети, че необикновенният на пръв поглед метод на автора има и своето оправдание, че тази трудна книга най-сетне е достигнала до нормалното съзнание, че действащите лица са вече познати, макар и бегло, и че всъщност сме доловили доста неща от пълния с врява и безумство разказ на Бенджи.

Повече от естествено е при тази структура в превода на текста да се появят неимоверни трудности, много от които далеч не само от езиково естество, някои от тях да са дори чудовищно тежко преодолими. Ето защо преводачът, вярвайки в добрата читателска воля, предварително моли за снизхождение.

Кръстан Дянков

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.